

VÀI NÉT TÌNH HÌNH VÀ TRIỂN VỌNG KINH TẾ XÃ HỘI 9 THÁNG ĐẦU NĂM 2003

Thiên sơn

Khởi đầu từ một năm 2002 với nhiều thuận lợi, lại gặp những biến cố trở ngại như dịch SARS, chiến tranh Irắc những tháng đầu năm,... rồi lấy lại thăng bằng chúng ta đã đi 3/4 chặng đường năm 2003 và đang bước vào đoạn đường còn lại với nhiều thuận lợi cho việc khẳng định một năm thắng lợi của cả nước trong thực hiện các nhiệm vụ kinh tế xã hội, với những kết quả khả quan như sau: tổng sản phẩm trong nước tăng 7,1% so với 9 tháng năm 2002, trong đó nông lâm nghiệp và thủy sản tăng 2,97%, công nghiệp và xây dựng tăng 10,9%, dịch vụ tăng 6,48%. Chín tháng qua, Tổng thu ngân sách 9 tháng ước tính tăng 11,1% so với cùng kỳ năm trước đạt 79,6% dự toán cả năm; tổng chi ngân sách nhà nước đạt 72,4%; bội chi ngân sách bằng 53% dự toán cả năm.

Khu vực nông lâm nghiệp và thủy sản, dù chỉ đóng góp 0,64% vào tăng trưởng GDP song vẫn góp phần căn bản ổn định và nâng cao đời sống gần 80% dân cư sống ở khu vực nông thôn, ngoài giữ vững an ninh lương thực còn xuất khẩu hơn 3 triệu tấn gạo, hơn 1,6 tỷ US\$ hàng thủy sản và nhiều hàng hoá khác. Xu hướng chuyển đổi cơ cấu cây trồng vật nuôi vẫn đang diễn ra mà thể hiện rõ nét là: diện tích lúa cả năm ước tính giảm 0,8% (60,7 nghìn ha), đồng thời các diện tích cây phục vụ chế biến thức ăn gia súc, cây công nghiệp lại tăng như: Ngô tăng 9,6%, sắn tăng 9%, bông tăng 15%, cói tăng 13%, chè tăng 6,5%,.... Trong khu vực này, thủy sản vẫn thể hiện sự năng

động của mình với mức tăng giá trị sản xuất tới 8,6% so với nông nghiệp tăng 4% và lâm nghiệp chỉ tăng 1,1%; ở đây đặc biệt phải kể đến mức tăng cao sản lượng thủy sản nuôi trồng (14%), trong đó cá tăng 17,8%, tôm tăng 18,5%. Nhìn chung có thể khẳng định sự ổn định ở khu vực nông lâm nghiệp và thủy sản trong 9 tháng qua đã tạo ra sự ổn định chung cho phát triển kinh tế xã hội cả nước và các hướng chuyển đổi uyển chuyển của khu vực này đang dần làm thay đổi bộ mặt nông thôn ngày nay, các diễn biến này nằm trong chủ định của chúng ta và đang được kiểm soát chặt chẽ.

Khu vực công nghiệp và xây dựng, đóng góp quyết định vào tăng trưởng chung 3,81% trong 9 tháng qua là do những năng động trong sản xuất và xuất khẩu từ khu vực này đem lại, giá trị sản xuất công nghiệp ước tăng 15,9%, trong đó khu vực doanh nghiệp nhà nước tăng 12,6%, khu vực ngoài quốc doanh tăng 18,6%, khu vực có vốn đầu tư nước ngoài tăng 17,6%. Đặc biệt là sự tăng trưởng mạnh mẽ giá trị sản xuất công nghiệp ở các vùng kinh tế trọng điểm thể hiện ở các số liệu sau: Hà nội tăng 28,5%, Hải phòng tăng 17,2%, Hà Tây 19,5%; Tp Hồ Chí Minh 15,1%, Bình Dương 35,1%, Đồng nai 18%; Khánh hoà 20,6%, Đà nẵng 22,7%,... Trong các ngành sản phẩm phải kể đến: Than sạch tăng 19,6%, thủy sản chế biến 20,1%, quần áo dệt kim 38%, quần áo may sẵn 51,8%,... Các kết quả trên có được một phần là do sự chỉ đạo mạnh mẽ và sát sao của chính phủ, đặc biệt

trong chỉ đạo: phát huy mọi tiềm lực cho tăng tốc sản xuất xuất khẩu khi xuất hiện thị trường mới và tập trung phát triển cao độ lợi thế của các vùng kinh tế trọng điểm; chính hai đầu tàu này đã đem lại cho nền kinh tế sự cân bằng và tăng tốc sau những khó khăn hồi đầu năm và mang lại tiềm năng phát triển cho các giai đoạn tiếp theo. Tuy nhiên, sức tăng trưởng mạnh mẽ này đã tạo ra những thúc ép lớn lên chiếc áo cũ kỹ của lĩnh vực khác trong nền kinh tế mà thể hiện của nó là: thị trường vốn còn chưa thực sự hình thành buộc các ngân hàng phải tăng cao lãi suất để huy động vốn, không thiết lập và kiểm soát được thị trường bất động sản làm cho giá nhà đất tăng phi mã, hệ thống luật kinh tế chưa hoàn thiện và kém hiệu quả chưa làm thông thoáng môi trường sản xuất,... Tất cả đều làm cho chi phí trung gian trong sản xuất tăng cao.

Trong khu vực dịch vụ phải nhắc đến hoạt động khẩn trương trong xuất nhập khẩu với mức tăng 25% xuất khẩu và 29,9% nhập khẩu nhờ vào khai phá thị trường mới (Mỹ) và chỉ đạo kịp thời của chính phủ với các ngành sản xuất; tuy nhiên ở đây phải lưu ý đến tình trạng nhập siêu đã kéo dài, hiệu quả thấp trong xuất khẩu và giá hàng nhập khẩu đang tăng cao hơn giá xuất khẩu; đóng góp quyết định nhất trong xuất khẩu phải kể đến: dầu thô 18,1%, dệt may 34%, giày dép 11%,... trong nhập khẩu quan trọng và đáng yên tâm nhất là nhập tư liệu sản xuất vẫn chiếm tới 93,7%. Lĩnh vực du lịch là trầm lắng nhất do chưa phục hồi sau tác động của dịch SARS, giảm lượng khách quốc tế 17,3% so với cùng kỳ, dù vậy tháng 9 lượng khách đã tăng 8,6% so với tháng 8 và hy vọng cùng với dịp diễn ra SEAGAMES 22 thì du lịch sẽ phục hồi mạnh

mẽ hơn.

Một chỉ tiêu quan trọng về lĩnh vực dịch vụ là tổng mức bán lẻ hàng hoá và dịch vụ ước tính tăng 11,7% đạt 227,3 nghìn tỷ đồng, đây là mức tăng khá. Trong lĩnh vực giá cả nhìn chung ổn định, tuy nhiên giá vàng và giá nhà đất tiếp tục tăng cao; mặc dù khác với trước đây sự tăng giá vàng không ảnh hưởng nhiều tới các mặt hàng khác.

Một điểm sáng đầy tiềm năng và được chờ đợi đã lâu đó là nguồn vốn đầu tư trực tiếp từ nước ngoài bắt đầu tăng mạnh mẽ trở lại với mức tăng 13,3% so với 9 tháng cùng kỳ năm 2002, điều này dự báo khả năng tăng trưởng mạnh mẽ cho giai đoạn tiếp theo và nó cũng nói lên sức hấp dẫn của nền kinh tế nước ta đang tăng lên. Tuy tổng vốn đầu tư phát triển toàn xã hội chỉ đạt 149,8 nghìn tỷ đồng, tăng 7,4% và chỉ đạt 69,7% kế hoạch năm 2003.

Về đời sống xã hội, nhờ sự ổn định sản xuất ở khu vực nông thôn, nhờ giá cả ổn định (dự kiến giá tiêu dùng cả năm chỉ tăng khoảng 2,5-3% so với tháng 12 năm 2002), nhờ các chính sách xoá đói giảm nghèo và phát triển vùng sâu vùng xa vẫn được duy trì nên nhìn chung đời sống nhân dân tiếp tục được cải thiện khá hơn trước; giảm 2,7% số hộ thiếu đói (1235,3 nghìn hộ) và 4,6% số nhân khẩu (5554 nghìn lượt nhân khẩu), gần 7 nghìn tấn lương thực, 12,5 tỷ đồng được hỗ trợ cho các hộ thiếu đói. Về dịch bệnh, 101,6 nghìn lượt người bị sốt rét, 71,5 nghìn người nhiễm HIV với 6,1 nghìn người đã chết; tuy nhiên đã không xảy ra dịch bệnh lớn và đáng được nhắc lại là ngành Y tế đã khống chế nhanh chóng và thành công dịch SARS hồi đầu năm. Công tác giáo dục đã

tổ chức tốt hơn trước đây ở các kỳ thi: 1769 nghìn học sinh tốt nghiệp tiểu học, 1278,5 nghìn học sinh tốt nghiệp trung học cơ sở, 687,6 nghìn học sinh tốt nghiệp trung học phổ thông, kỳ thi đại học, cao đẳng với gần 1,5 triệu thí sinh nguyện vọng 1 với chủ trương "3 chung" đã tiết kiệm nhiều cho chi phí xã hội. Các hoạt động văn hoá, thông tin, thể thao đang sôi động dần lên cùng với dịp SEAGAMES 22 đang đến gần chắc chắn sẽ góp phần thúc đẩy du lịch, nhà hàng nếu ngành này biết nắm lấy thời cơ đó.

Trong 8 tháng đầu năm, số vụ tai nạn giao thông đã giảm 30%, số người chết giảm 4,2%, người bị thương giảm 37% so với cùng kỳ năm 2002 là hiệu quả của các biện pháp mạnh mẽ về an toàn giao thông đang được áp dụng; tuy nhiên vẫn gây ra cái chết cho 7,9 nghìn người, bị thương 14,5 nghìn người. Thiệt hại về thiên tai ước tính 520 tỷ đồng (gần bằng 0,12% tổng sản phẩm trong nước), gây chết 85 người.

Nhìn lại tình hình kinh tế xã hội 9 tháng vừa qua chúng ta có thể khẳng định các yếu tố và tiềm năng tích cực đang xuất hiện là diễn biến chủ yếu và khả năng tăng trưởng mạnh mẽ trong các tháng cuối năm là chắc chắn, như ông Lê Mạnh Hùng, Tổng cục

trưởng Tổng cục thống kê đã dự báo: mức tăng trưởng quý IV sẽ khoảng 7,5% và cả năm sẽ khoảng 7,2%. Dẫu vậy chúng ta cũng có thể thấy rằng những điểm yếu lâu nay trong nền kinh tế vẫn còn chưa được giải quyết triệt để như sản xuất kém hiệu quả nên phần giá trị tăng thêm thấp, xuất khẩu lớn mà phần nước ta được hưởng lại nhỏ; quá trình sắp xếp lại các doanh nghiệp nhà nước làm ăn thua lỗ còn chậm, thị trường vốn non trẻ chưa đáp ứng được các nhu cầu huy động vốn, nhiều thị trường quan trọng khác như nhà đất vẫn còn bỏ lỏng, đô thị hoá không kiểm soát tốt, phân hoá giàu nghèo đang tăng lên,... cộng với tình trạng tham nhũng, cải cách hành chính chưa đủ mạnh có thể dẫn tới những đổ vỡ không ngờ. Theo những nguyên lý triết học cơ bản thì tình trạng thái quá nào cũng sẽ dẫn đến đổ vỡ, mà người Á đông chúng ta biết rất rõ và thường vận dụng qua câu "sự cùng tắc biến"; vì thế chúng ta phải biết rõ các chuyển động kinh tế xã hội đang diễn ra và kiểm soát nó để không xảy ra sự "biến" mà có thể kéo theo sự đổ vỡ của nhiều lĩnh vực kinh tế khác. Những đoạn đường cuối cùng của năm 2003 sắp hết, chúng ta càng cần quyết tâm và thận trọng hơn khi đích đã đến gần ■